

ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Постановка проблеми. Налагодження фінансово-кредитного обслуговування підприємств, організацій і населення та функціонування кредитної системи відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку господарських структур. Причому наразі уже йдеться не тільки про постійне зростання обсягів грошових капіталів, що надаються в позику, а й про збільшення кола суб'єктів кредитних відносин, а також різноманітних операцій. Адже кредит здатний здійснювати активний вплив на обсяг і структуру грошової маси, платіжного обороту, швидкість обігу готівкових коштів. А ще він стимулює розвиток продуктивних сил, прискорює формування джерел капіталу для його розширеного відтворення.

Без кредитної підтримки неможливо забезпечити швидке і цивілізоване створення та розвиток фермерських господарств, підприємств малого бізнесу, впровадження інших видів підприємницької діяльності на внутрішньодержавному і зовнішньому економічному просторі.

Кредит належить до найважливіших категорій економічної науки. Після огляду економічної літератури доводиться констатувати, що наразі існує нагальна потреба вдосконалення кредитного механізму в Україні.

Мета статті – спроба звернути увагу на проблему та окреслити можливі шляхи її вирішення. Ця тема повністю не вивчена, тож потребує додаткового доопрацювання і вимагає усвідомлення економічної суті процесу кредитування. Хоч кредитні відносини в сучасних умовах і досягли певного розвитку, проте в економічній науці все ще є певні прогалини. До того ж постійно з'являються нові види та інструменти кредитної політики.

Виклад основного матеріалу. Слід згадати про ті проблеми, з якими стикається наша економіка на шляху від тотального регулювання до ринкового механізму функціонування, які вимагають радикальних перетворень у фінансово-кредитній сфері. Нині назріла потреба повною мірою використати економічні важелі, властиві кредитній сфері, розробити і реалізувати принципово нові підходи до управління грошовим обігом країни. Найбільш характерні риси кредитної сфери: перенасичення обороту платіжних засобів, особливо готівкових; втрата кредитом свого безпосереднього призначення. За станом на 01.08.2007 загальний обсяг грошової маси в обігу становив 317 млрд. грн., тобто збільшився на 21,4 % за січень-липень 2007 року. Протягом січня-липня 2007 року збереглася тенденція до зростання монетизації економіки, що свідчить про збільшення внутрішнього попиту на гроші. Коефіцієнт монетизації зріс за цей період від

42,5 до 45,4 %¹. Загальний обсяг вимог за кредитами, наданими суб'єктам господарювання та фізичним особам, на 01.08.2007 становив 329,8. У структурі кредитних вкладень за видами валют переважали кредити в іноземній валюті. На 1 серпня 2007 року їх частка у загальному обсязі вимог банків за кредитами становила 52 проти 48,8 % на початок року. Із початку року збереглася позитивна тенденція до зростання довгострокових вкладень, вимоги за якими на 01.08.2007 становили 223,5 млрд. грн. і збільшилися за січень-липень 2007 року на 40,6 %. Проте їхня питома вага у загальному обсязі кредитних вкладень в економіку все ще залишалася на низькому рівні. Зрозуміло, що, на жаль, видані кошти пішли не на виробництво, а здебільшого на споживання предметів особистого вжитку. Вимоги ж за споживчими кредитами та структура розподілу кредитів за видами економічної діяльності практично залишаються незмінними. Як і раніше, основними позичальниками були суб'єкти господарювання, які брали кошти на торгівлю, ремонт автомобілів, побутові вироби та предмети особистого вжитку².

Від ефективності та безперервності функціонування кредитно-фінансового механізму залежать не тільки своєчасне отримання грошових ресурсів окремими господарськими одиницями, а й темпи економічного розвитку країни в цілому. Водночас еволюція кредитної системи і кредитної справи повністю залежить від економічної ситуації в країні, домінуючих форм і механізму господарювання. Кожному етапу історико-економічного розвитку народного господарства відповідає свій тип організації кредитної справи, своя структура кредитної системи, яка забезпечує потреби у кредитно-фінансовому обслуговуванні окремих ланок економіки.

Механізм функціонування кредитної системи постійно змінюється під впливом перетворень її структури, організаційно-правових форм здійснення кредитних операцій, форм і методів кредитування і кредитно-розрахункових відносин.

Нині кредит має величезне значення. Він розв'язує проблеми всієї економічної системи. Так, за допомогою нього можна подолати труднощі, пов'язані з тим, що на одній ділянці вивільняються тимчасово вільні грошові кошти, а на інших виникає потреба в них. Кредит акумулює капітал, який вивільняється, забезпечуючи тим самим приплив капіталу, що уможливорює нормальний відтворювальний процес. А ще він прискорює процес грошового обігу, сприяє налагодженню страхових, інвестиційних відносин, а також відіграє важливу роль у регулюванні ринкових відносин.

Висновки. Вважаємо за необхідне урахування досвіду, накопиченого розвиненими країнами у цій сфері, а також проведення реформи всієї кредитної системи задля створення сприятливих умов для розвитку економіки загалом і нових для нашої країни форм кредитів, як-от: іпотечний, споживчий,

---

¹Грошова маса в обігу // Бюлетень Національного банку України. – 2007. – № 10. – С. 26.

²Там же. – С. 40-41.

комерційний, вексельний, різних форм оренди (наприклад, лізингу та інших) зокрема; орієнтації на економічні (якісні), а не технічні (кількісні) критерії при вирішенні питань кредитування, а зрештою – на потреби соціально-економічного розвитку суспільства, що має бути єдиним критерієм для всіх банківських установ України. Це означає, що мають кредитуватися витрати підприємств на виробництво і реалізацію тільки тієї продукції, в якій дійсно відчувається потреба суспільства, а її якісні характеристики відповідають перспективним вимогам і діючим світовим стандартам. Тобто тільки спрямованість виключно на потреби кінцевого споживача за кредитування тих видів господарської діяльності, які пов'язані з виробництвом продукції, що має попит і відповідає суспільним інтересам, а не окремим бізнесовим інтересам банків чи олігархічних груп. Унаслідок міжрегіональної конкуренції і дерегулювання фінансові послуги та банківські продукти стануть більш модернізованими, посилення конкуренції призведе до зменшення прибутків банків, змусить їх лібералізувати свою кредитну політику, активніше шукати та розробляти як довгострокові, так і середньострокові маркетингові стратегії щодо контролю над витратами банків, зменшенням вартості активних операцій банків, прискорить упровадження нових технологій для автоматизації банківських технологій.

Список літератури

1. Александрова М.М., Кірейцев Г.Г., Маслова С.О. Гроші. Фінанси. Кредит: Навчально-методичний посібник. – Житомир: ЖІТІ, 2001.
2. Балабанова И.Т. Банки и банковское дело. – СПб: Из-во “Питер”, 2002.
3. Гуцал І.С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України (питання теорії, практики). – Львів: ВАТ “БІБЛОС”, 2001.
4. Ендовицкий Д.А. Анализ и оценка кредитоспособности заёмщика: Учебно-практическое пособие. – М.: КНОРУС, 2005.
5. Эдгар М. Морсман-младший. Управление кредитным портфелем: Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Бук, 2004.
6. Кредитування. Теорія і практика. – К.: Т-во “Знання”; КОО, 2000.
7. Лаврушин О.И. Деньги, кредит, банки: Учебник. – М.: КНОРУС, 2005.
8. Лагутін В.Д. Кредитування. Теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: Т-во “Знання”, 2004.
9. Ларионова И.В. Управление активами и пассивами в коммерческом банке. – М.: Из-во “Консалтбанкир”, 2003.
10. Морсман Э.М. Кредитный департамент банка: Организация эффективной работы: Пер. с англ. – М.: Альпина Паблшер, 2003.
11. Пешанская И.В. Краткосрочный кредит: Теория и практика. – М.: Из-во “Экзамен”, 2003.
12. Положення про порядок здійснення консорціумного кредитування від 21.02.96 № 37, затверджене постановою Правління НБУ // www.rada.gov.ua.
13. Положення про порядок формування та використання резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затверджене постановою Правління НБУ від 06.07.2000 № 279 // www.rada.gov.ua.
14. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами і доповненнями) // www.rada.gov.ua.
15. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрації обтяжень: Закон України від 18.11.2003 № 1255-IV // www.rada.gov.ua.

16. Про заставу: Закон України від 02.10.92 № 2654-ХІІ // www.rada.gov.ua.
  17. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 № 798 ІV // www.rada.gov.ua.
  18. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 № 2908-ІІІ // www.rada.gov.ua.
  19. Про лізинг: Закон України від 16.12.97 № 1381-ІV // www.rada.gov.ua.
  20. Про організацію формування та обігу кредитних історій: Закон України від 23.06.2005 № 2704-VI // www.rada.gov.ua.
- Отримано 05.11.2007

Подік, С.М. Про деякі аспекти банківського кредитування [Текст] / С.М. Подік // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. - Суми: УАБС НБУ, 2007. – Вип.21. - С. 229–233.